

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

სელოვნება

1921 წ. იანვარი, № 3.

დედა

მ. კვიციანიძის ქანდაკება.

თეატრი-ციცანიაკი.

თეატრი არის ცხოვრების სარკე და ეკვივალენტი. მაგრამ სხვა პარალელიც შეიძლება: თეატრი არის ცხოვრების გარდაქმნა და ფერისცვალება. ბოლოს და ბოლოს ყოველი შემოქმედება არის ნილაბი. თეატრი ცხოვრების ნილაბია. ყოველივე ის, რაც ხელოვნება არის, სინამდვილის გარეშე სდგას და სინამდვილებს არ ემორჩილება. ხელოვნება იმეორებს ცხოვრებას, მაგრამ ის, რაც ხელოვნების სარკეში ჩნდება, სასტიკი ირონიით უცქერის თავის ორიგინალს. ასეთია სინამდვილის ბედი: იყოს წყარო და ნიადაგი ხელოვნების და იმავე დროს მისი მასხურის როლს თამაშობდეს. თუ ჩვენი ქვეყანა ანარქულია—ის უნდა გატარდეს ოცნების განსაწმენდელში, რომ მან მიიღოს პირველყოფილი ნამდვილი სახე. ირონია ორეულის—მიმართული ორიგინალის წინააღმდეგ აუცილებელია: რაც სარკეში ჩნდება, ის ყოველთვის უფრო იდეალურია, ვიდრე ის, რაც სარკის წინ დგას. ხალხით გავსებული თეატრი და მოელვარე სცენა მომქმედი პირები—იღუმალია. დაიკეტება თეატრის კარები, აიხდება ფარდა, რომელიც ჩვენი ბავშობის ძვირფას მოგონებას შეადგენს და იწყება ფანტასმაგორია. სცენაზე ვხედავთ მსახიობებს, რომელნიც ჩვენი საკუთარი აჩრდილები არიან. ამ დროს იბადება ერთი ილიუზია: თითქო თეატრი ხომალდია და ჩვენ ყველა მივექანებით ზღვის უფსკრულში. ყოველი ჩვენგანი კატასტროფის წინაღობას განიცდის თეატრში. ჩვენ ვიცით: როდესაც „ტიტანიკს“ უბედურება ეწვია—ამ დროს გემზე წარმოდგენა მიდიოდა და „ტიტანიკს“ არისტოკრატია ალბად წინაწინვე გრძობდა თავის საბედისწერო განაჩენს. თეატრი—ტიტანიკია. ხანდისხან თეატრი კიდევ იზიარებს „ტიტანიკის“ ბედს. თეატრში ცეცხლი ჩნდება. რომელი ტრაგედია შეედარება ცეცხლმოკიდებულ თეატრს, სადაც გაშმაგებული ხალხი თავის თავს შევლის, მაგრამ კვამლში და ცეცხლში იღუპება. თეატრის საფუძველი წარსულში იყო რელიგია—ანტიური

1

ტრაგედია და ქრისტიანული მისტერია შორს იდგენ ყოველ-
დღიურ საკითხებიდან, ღმერთებზე ლაპარაკობდნ და უკვდა-
ვებას ანიჭებდნ ხალხს.

როდესაც თქვენ თეატრში შედიხართ, იცოდეთ, რომ თქვენ
ნიადაგი გამოგეცალათ ფეხებიდან და თქვენ წყალზე დგახართ.
როდესაც თქვენ თეატრში უცქერით ჰამლეტს, შეგიღიროს,
თქვენ გრძნობთ რომ თეატრი თავისი აუდიტორიით ტორტმა-
ნობს, როგორც მთვრალი ხომალდი. თეატრი არის მინიატი-
ურა დედამიწის, რომელიც სხვა პლანეტებთან ერთად აღვირ-
ახსნილი დაეხეტება მსოფლიოში.

თეატრი რეალური არ არის. ის ნამდვილი სიზვოლიკაა ჩვენი
მშვენიერი და საშინელი ცხოვრების.

მაყურებელის როლი თეატრში დიდია: თითქო ის, რაც ხდება
სცენაზე, მისი საკუთარი გალიუცინაცია არის. საყურადღებოა
ერთი მომენტი: დარბაზი სავსეა ხალხით, მაგრამ ფარდა, რამპით
განათებული ჯიუტობს და არ უნდა დაგვანახოს ახალი სამყარო.

2 თეატრმა უეჭველად შეჰქმნა ფარდის ლეგენდა! ო, ეს ქირვეული
ფარდა, რომელიც ჩვენს წინაშე დგას, როგორც საიჭიოს დარა-
ჯი. ეს ფარდა მაცდურია და ის ხშირად გვატყუებს, როგორც
მესსალინა, მაგრამ ჩვენ ფარდის მარადი რომანტიკოსები და რა-
ინდები ვართ. თეატრის ფარდა, როგორც სასწაულის წინამორ-
ბედი, ღირსია ჰიმნის და ოდესმე პოეტი შექმნის ფარდის პოე-
მას. დაუვიწყარია ფარდის კანკალი და მისი საოცარი შრიალი,
როდესაც ის მალა აღის, ან ძირს ეშვება მომაკვდავი გედის
სიმღერით. იხსნება ფარდა და პარტერი პირისპირ დგას სცენის
უფსკრულთან.

თანამედროვე თეატრმა ბერძნული ხოროს როლი თვით მაყუ-
რებელს დაავალა. აქ შეიძლება კიდევ სხვა შედარება: ჩვენ—
მაყურებელნი მომქმედი პირების თავაზიანი სეკუნდანტები ვართ
—იმიტომ რომ ყოველი პიესა არის ჭეშმარიტი დუელი ჰამლე-
ტის და ლაერტის შორის. სცენა ჩვენ გვალეღვებს ისე, თითქო
მას კავშირი არ ქონდეს წარმავალ ცხოვრებასთან. მაყურებელი
სომნამბულას ჰგავს, რომელიც კარგავს სინამდვილის გრძნობას
და აკრობატივით ჰაერში გაბმულ სინაზე მიდის.

ბევრი ფარდები უნდა აიხსნას და ბევრი სცენა უნდა გავიაროთ, სანამ მივალწევდეთ უკანასკნელ ფარდამდე და უკანასკნელ სცენამდე. თეატრი, როგორც სარწმუნოება, იმედია უფრო ბრწყინვალე წარმოდგენის და კულისები ლაბირინთია, რომელსაც მივყავართ საიქიოში.

ქართული

თეატრში არის ერთი პირ-უტყვი მონაწილე — დეკორაციები. ბერავს ქარი და დეკორაციებს, როგორც იალქნებს მიჰყავთ ხომალდი უცნობ ქვეყანაში. ძველი დეკორაციები ჰაერში კილია — თეატრის თავანზე, მათ სამეფოში სიბნელეა, მაგრამ დეკორაციებში იმალება სამუშის ძალა. ეს დეკორაციები ვეებერთელა ფრინველებივით არიან მიჯაჭვული თავის ანძებზე და იმათ ესიზმრება წარსული სპექტაკლები. თუ თეატრი ხომალდია, ამ ხომალდის კაპიტანი არის რეჟისორი, მგზღვაურნი არიან აქტიორები და მგზავრები — მაყურებელნი. რეჟისორი არ მოსჩანს, თუმცა ის, როგორც ჯადოქარი, განაგებს მთელს წარმოდგენას. ერთი პოეტი თავის მონოლოგში ამბობს: „ამაყ სენიორად გამოწყობილი, მე მოველოდი სცენაზე გამოსვლას, მაგრამ რეჟისორის შეცდომით ხუთი საუკუნით დამაგვიანდა“. აქ პოეტს რეჟისორად თვით ღმერთი გამოჰყავს.

სცენა და პარტერი ერთი მგორეს ხიბლავენ და ეხმარებიან. აღსანიშნავია ორი მომენტი, რომელნიც ისაზღვრებიან ფარდის ტრანსფორმაციით. როდესაც ფარდა აფრინდება მძიმე შრიალით, თეატრში ელექტრო ქვრება, მაყურებელნი ერთმანეთს ვერ ხედავენ და ყველას მიპყრობილი აქვს თვალები სცენისთვის. ამ დროს პარტერი ვაფითრებულ სახეებით ფანტასტიურია არა ნაკლებ, ვიდრე სცენა. თითქო თეატრი სხვანაირდება. თეატრის გუმბათში გამოჩნდება სავაოფი, ქანდარიდან იყურებიან ანგელოზები. ლოფაში სხედან ამალით დედოფალი და მეფე, რომელმაც უკვე გადააგდო ზღვის უფსკრულში შილდერის თასი. პარტერი დარაზმულია ტურნირისათვის გამზადებულ რაინდებით და პაეებით.

ბევრი სიყვარული იწყება და თავდება ამ სიჩუმეში, როდესაც ჩვენ თითქო უსხეულო ვართ. როცა ეშვება ფარდა, ყველა სიამოვნებით უბრუნდება ანტრაქტის სიანამდვილეს. ჩვენ

დავიღალეთ და გვინდა სინათლეში ახალი ძალები მოვიპოვოთ, რომ ვუყუროთ ოტელლოს ტანჯვას. ჩვენი ფანტაზია ფრთადაშვებული ისვენებს. მაგრამ ანტრაქტი თავდება და ჩვენ ისევ გადავდივართ მეორე სამყაროში. ისევ დაქიმული ნერვები, ისევ სიჩუმის და საბნელის ეკზოტიკა, ისევ ხომალდის ტრეპში ტალღებზე. ახლა დეზდემონა შეწყალებას ხომალდის ტრეპში; ჩვენ—მაყურებელნი გავეშავებით, როგორც უღმობელი მავრი, ჩვენი დები და სატრფოები ფითრდებიან, როგორც დეზდემონა. ჰამლეტში მოწვეული აქტიორები თამაშობენ, რომ პრინცისათვის ცხად ჰყონ მეფის დანაშაული. აქ არის თეატრი თეატრში. აქ არის სიზმარი სიზმარში. ჩვენ მაყურებლები ვგრძნობთ, როდესაც თეატრში თეატრს ვხვდებით, რომ ჩვენს ზურგს უკან არიან უხილავი თვალები, რომელნიც ტკბებიან ჩვენი აშფოთებით, როგორც ჯაშუშები. თითქო ჩვენს უკან და წინ სარკეები დგანან თანამგზავრ ორეულებით. მოკარნახე აჩქარებული ჩურჩულით სიტყვებს ესვრის მსახიობებს. 4 სადარაჯო კანდელი შორს არის და მოქანცული აქტიორები, როგორც მარიონეტები, იმეორებენ სიბილლას სიტყვებს. მაგრამ ზღვაზე ამოვარდება ლელვა. მოკარნახე ჩქარობს, რომ პიესას დასასრული მისცეს, მაგრამ ხომალდი იძირება და სიკვდილის წინ ამოჰყობს თავს გაბრაზებულ მორვევიდან. როცა თავდება წარმოდგენა, ჩვენ ხომალდიდან ჩამოვდივართ, ვტოვებთ პოეზიის ზღვას და სინამდვილის ხმელეთს ვუბრუნდებით.

თანანდროვე თეატრი ვერ სარგებლობს იმ აღმოჩენებით, რომელნიც მოიტანა ახალმა ცხოვრებამ და ახალმა პოეზიამ. არტურ რემბოს ცხოვრებიდან ავტორს შეუძლია შექმნას დიდებული ტრაგედია. ვერლენი, ედგარ პო, ჩატერტონი, ლაფორგი, ეერარ დე ნერვალი, უაღდი მომავალი ტრაგედიის გამორები არიან და თავის ესხილებს მოელოან. არ კმარა მხოლოდ მეტერლინკის ლირიკული ტრაგედიები. დადგა დრო, როდესაც ლირიკის ვიზიონარულმა ხილვამ და თვით პოეტის პიროვნებამ უნდა გადასწყვიტონ თეატრის ბედი. ტრაგედია არის ყველაზე უფრო მაღალი საფეხური ხელოვნების — ეს ტრაგედია უნდა აღორძინდეს — მაგრამ ახალი გამორებით და ეს იქნება თეატრი — ტიტანიკი.

შალვა დადიანი და ლადო მებსხიშვილი.

შალვა დადიანი

ლადო მებსხიშვილი.

აი სილამაზე მოუწყინარი, აი სიმშვენიერე ფერ-წაუშლელი.
ეს თანამედროვეთათვის.

შთამომავლობისათვის კი რა რჩება?

— მხოლოდ ორიოდე ფერ-მკრთალი მოგონება და... კიდევ ერთი ბედნიერება: კინემატოგრაფიული სურათები, სადაც ლადოს მშვენიერი, ჯადოსნური თვალეები კვლავ სიცოცხლით გაიფლვარებენ, მისი საუცხოვო, კლასიკური თავის მოყვანილობა, ხელახლა ჩვენ თვალწინ მარმარილოს ქანდაკათ ჩამოიძვრება. მხოლოდ...

ვაი რომ ამ სურათებით არ დახასიათდება ლადოს დიდი, მსახიობური ტემპერამენტი, ლადოს საცვიფრელი, მაღალი ნიჭი არტისტობისა.

ის, რაც ჩვენ გვიყვარდა ლადოში, რა ტიპებსაც მან შეგვაჩვია თვისი ნიჭიერი სახის ამეტყველებით მის სიცოცხლეში, სამუდამოთ მიეფარა თვალს, საუკუნოთ დაიღუპა შთამომავლობისათვის.

და ეგ სურათებიც... კინემატოგრაფიული არა სატყუნო,
დროებითია, ხრწნადი და წარმავალი.

სოლემიანის არ იყოს: „ესა ყოფილა კაცის დიდება!“
განსაკუთრებით მსახიობისთვის.

ეს ქეშმარიტება ბავშვებმაც კი იციან ეხლა.

მხოლოდ ლადო ჩვენთვის უკვდავია, როგორც აღინიშნა კიდევ,
მიტომ რომ — მისი სული არ მოკვდება ქართულ თეატრში ე.
ი. მისი ტრადიცია სადრამო ხელოვნებისა, მისი დიადი მანერა
მსახიობობისა, მისი ფერადები, მისი ღონისძიებანი ტიპთა გან-
სახიერებისა.

შართალია აქტიურობას არა აქვს თავისი „მათემატიკური“ კან-
ონები, თითქო ისე თვალში მოსაყარდნი, მაგრამ ის, რაც
გაუკვლევიათ რჩეულ მსახიობთ. აღმნიანის რთულ ფსიქიურ
ლაბირინთის გამოსახვაში, ისიც ერთ-გვარი კანონმდებლობაა
და ლადო ხომ უსათუოდ რჩეული იყო, უსათუოდ კანონმდებ-
ელი, უსათუოდ მამათმთავარი სადრამო ხელოვნების ხორც-
ასხმულობისა ჩვენს თეატრში.

6 თუ ჩვენ ამიერიდგან კომიკური გზები ჩვენის თეატრის ვასო
აბაშიძიდან უნდა დავიწყოთ, სადრამო მსვლელობაშიაც ლადოს
ხელოვნების ფართო ეზოდან უნდა გამოვიდეთ.

მაშასადამე არასოდეს არ გვაწყენს თუნდა მკრთალი გახსენებაც
ლადოს მიერ შექმნილ იმ ზოგიერთ სახეებისა, რომელიც ასე
გვატყვევებდა მის თანამედროვეებს აგერ ოცი, ოცდახუთი
წელიწადია, რაიც ასე გეხიბლავდა, რამაც ეგრე მოგვაჯადოვა.
დავიწყოთ უფრო დავიწყებულ სახეებიდან:

უმნიშვნელო პიესა, ნაძალადევი მელიოდრამა რუსი ავტორის,
რაკშანიჩისა — „გულის თქმა“.

ლადო — ტამილინი. ეს რუსის „მოდღევენებული“ ინტელიგენტი.
შესახედაობა მწყაზარი, წაბლის ფერი კობტა წვერები, ლამა-
ზი, კოკობა ულვაშები, თვალეებში მელანქოლია, სახე ფერ-
მიხდილი, მოქანკული, გამოცდილი მანერები. მოწყენილობა
სახლში. გულ-გრილობა ცოლთან. სქესობრივი აღტკინება მეზო-
ბელ ქალისადმი. პატოლოგიური სიყვარული.

და აი მესამე მოქმედება:

ლალო-ტამილინი მოდის მეზობელ ქალთან რანდევზე, სრული სიმშვიდით სხეულში, სახეზე. შედის ქალის საწოლ ოთახში და ახრჩობს მას (კულისებში).

მაგრამ საქმე მისი გამოსვლაა. ეს მწყაზარი კაცი, თანაგებიანი და ცილინდრიანი ადამიანი თმა-აბურძგნული, „გალსტუკ“-მორღვეული, სახელოებ გადაკაბიწებული გიჟივით გამორბის იმ ოთახიდან, სადაც ესეთი საშინელი დანაშაული ჩაიდინა და რა არ წერია მის თვალეებზე. ო, ეს თვალეები, ლალოს საარაკო თვალეები!.. სიხარული, რომ ეინი აისრულა, მოკლა ის ადამიანი, რომელიც ჰგონია, რომ უნდა მოეკლა, შიში, რომ შეიძლება ვინმემ შემოუსწროს და გამომქლავდეს მისი დანაშაული, ერთგვარი გამოუთქმელი გრძნობა ზიზღისა, რომ მან ყოვლად „წესიერმა“ და ზრდილმა-კაცმა ესეთი „უშვერი“ საქმე ჩაიდინა, ყოველივე ეს ერთსა და იმავე დროს ერთი და იმავე სიძლიერით გამოთქმული, მაგრამ აი ბოლოს და ბოლოს ყოველივეს ჩრდილავს აღელვება ფიზიკური, შიში ინსტიქტიური, მხოლოდ თქვენ ატყობთ, რომ ცივი გონება სასტიკათ ებრძვის „მოჯრილ“ გრძნობებს და თანდათან ამშვიდებს სხეულის თრთოლვას. აი ლამაზმა კაცმა უწინარეს ყოვლისა გაისწორა სახელოები, „გალსტუკი“, სერთუკი, თმები, მივიდა მაგიდასთან, ჩამოასხა ჭიქაში სურიდან წყალი. და აქ მოგესმით როგორ რაკუნებს ლალო ტამილინის ხელში ჭიქა ლამბაქზე. ეს ისე ბუნებრივია, ისეთი დიდი ხელოვნური სიმარტივით გადმონაცემი, რომ თქვენ გჯერათ ყოველივე ეს. თქვენ ამ ეამად თითქო თანაზიარი გახდით დიდი დამნაშავის სულიერი ვანცდისა და აი თქვენც თითქო ლალოსთან ერთად თანდათან ჰპოვებთ სულიერ სიმშვიდეს, იცვამთ ხელთათმანებს, იხურავთ ცილინდრს, პაწია წკეპლაც, სადღაც სკამზე მიგდებული, ისიც კი არ დაგვიწყებიათ და სრულიად გონს მოგებულო, დამშვიდებული გადინხართ ამ ჯოჯო ხეთურ სახლიდან, საცა ესეთი მოუშორებელი ლაქა მოგეცხობთ თქვენი სინიღისის წინაშე მაინც. გადინხართ ჰაერზე, ბაღში. რომელიც სრულიად დაგამშვიდებთ და გამოგაფხიზლოებთ.

ღიახ, გახველით ამ სახლიდან ე. ი. ჯადოქარი ლალო გავიდა და ეს მხოლოდ მაშინ იგრძენით, როდესაც მისი საყვარელი

ქართული
საქართველო

ნაკვთი მიგეტყვარათ თვალითაგან, მაშინ მიხედით, რომ თეატრში
იყავით და... აი სხვებთან ერთად ტაშით აგუგუნდით.
ეს იყო მაღალი ხელოვნება. თუ ვიქტორ პიუგო ამბობს, რომ
ძნელია ადამიანის სულში ჩახედვა და მით უფროც დასაშინაშავის
სულშიო, ეს ლადომ საოცარის ხელოვნებები და მუხტებრივობით
მოახერხა და საშინელ უფსკრულში, დამნაწავე ადამიანის სულ-
ში ერთის განათებით ჩაგახედათ, გაგიშუქათ ეს ბნელი კუთხეც,
რომელიც უთუოდ თქვენს ბუნებასაც თან ახლავს და მით გა-
ზიარათ მარადიულ ტალღებს დაავადებულ ფსიქიკისას
და ამითი ლადომ ერთხელ კიდევ დაუმტკიცა მოწინააღმდეგებს,
რომელთაც არა სჯერათ მსახიობის ხელოვნებაც, დიდათ მაღა-
ლია. ამისათვის მიუტყევეთ ლადოს, რომ სხვაფრივ ესეთი
ტლანქი პიესა დაგიდგათ. ლადოს ხელში მესამე მოქმედება იყო
სრული გამომსყიდველი რუსი-ავტორის უხეშობისა.
მაგრამ აგერ რობერტი ჰაუპტმანის „ავადყოფ ხალხში“. ეს
აგ-ზნიანი ნერვების პატრონი ჰაბუკი. მისი განუყრელი მოკლე
ჩიბუხი პირში და უდროოთ ჩამქნარი, ჩაყვითლებული ახალ-
გაზდა სახე. აქაც უმწვერვალეს გაანჩხლების შემდეგ ნერვიული
ანთება ჩიბუხისა, ასანთი რომ ხშირ-ხშირ უქრება და აკანკა-
ლებულ ხელის გამო ცეცხლი თამბაქოს კი არა ხედება არამედ
ხან ტარს ჩიბუხისას ხან ძროს, ან ხან სულ აცილებს. აქაც
ბუნებრიობა, აქაც ხელოვნური სიმარტივე. მარტო ამ ჩიბუხის
ანთების საცქერლათ უნდა მოსულიყავით.
მაგრამ ეხლა სულ სხვა მხარე მისი გამომსახველობისა. პრინცი
„იაკობინელებში“. ეს სულ უმნიშვნელოა და აქ მხოლოდ გარე-
გნობაზეა საქმე: ლადოს თეთრი თმა შავად ქცეულა, კიდევ
უფრო დაკულულებული, უღვაშები მხოლოდ ამწვანებია და
მოსხლეტილ ვაჟიას ზგენის შოტლანდური აბჯარ— მოსილება.
მარტო მისი შემოსვლა! ძალაუნებურათ ტაშს უკრავთ ამ დარდი-
მანდათ მომავალ ჰაბუკ-პრინცს. რამდენი მიმზიდველობაა, რა
ეშხი და სანდომიანობა. ამისთანა პრინცს ქალები უსათუოდ
შეიყვარებენ და ჰაბუკები მისთვის თავს დასდებენ. სხვა არაფერიც
არ არის საჭირო ამ როლისათვის. თუნდაც არაფერი სთქვას.

•უნდა შემდეგ მოქმედებებში სულ ნუ იმოქმედებს. ტიპი უკვე შექმნილია.

და რომელი ერთი.

მაგრამ მივიდეთ უფრო ახლოს, იმ მწვერვალზე, რომელზეც ვგრე ამაყათ იდგა ლადო და რა მწვერვალზე ჩვენ ყველაზე უფრო გვიყვარდა.

აქ უწინარეს ყოვლისა შევხვდებით „ურიელ აკოსტას“.

ჩემის ფიქრით ეს იყო ლადოს მიერ ყველაზე უფრო დამთავრებული და ყველაზე უნაზესი შენაქმი.

ლადოს შეიძლება არ დაეთანხმოდ როლის გაშუქებაში. აკოსტა ავტორის აზრით უწინარეს ყოვლისა მოაზროვნეა, ფილოსოფოსი და მისი ტრაგედიაც ამ აზროვნების კონფლიქტშია მოთავსებული. მე მინახავს ადელჰეიმი. ამ როლში ის სწორეთ ამ აზროვნულ მხარეს აქცევდა ყურადღებას. მინახავს გრიმი ცნობილ გერმანელ მსახიობის ბარნაისა. გრიმზე უფრო ფილოსოფიური მეტყველებაა აღბეჭდილი და მე მგონია ავტორსაც სასიყვარულო ინტრიგა პიესაში მხოლოდ ეპიზოდურათ აქვს შეტანილი, რომ პიესა მშრალი არ იყოს.

ლადო კი სულ სხვა გვარ სჯიდა და ჩვენ შეიძლება „დოქტრინერებს“ გვაშარცხებდა კიდევ თავის მსჯელობით. მან უკეთ იცოდა, რომ განყენებული ნაკლებ აჩქარდება გულს. ისიც სასიყვარულო მხარეს როლისას უსვამდა ხაზს.

ამის დამამტკიცებელია ლეონიდ ანდრეევის ორი პიესაც; „ლენი ჩვენი ცხოვრებისა“ და „Gaudeamus“-ი. ორივე თითქმის ერთსა და იმავე თემაზე, რომ გვაჩვენოს 90 წლების რუსის სტუდენტობის ყოფა-ცხოვრება და ზნეობრივი ავლა-დიდება.

„Gaudeamus“-ში, ჩემის ფიქრით, მეტი ტრაგედიაა, უფრო მეტი ხელისმომსმითაც არის სტუდენტების ცხოვრება გამოხატული. ხალხს კი „ლენი ჩვენი ცხოვრებისა“ უფრო მოსწონს, „ოლა და კოლას“ სასიყვარულო ინტრიგა უფრო იტაცებს.

ლადოც აკოსტაში უფრო ხალხთან იყო.

„ივლით, ივლით!“-ეს გულიდან ამონაკენესი ხმა. „ისიც გამწორდა!“ — ტრემლების ყლაპვით წარმოთქმული ან და ყველაზე უმშვენიერესი, — ბოლო აქტში: „ბეჭდები შესცვალეს!“ —

გზლიც ურში მიღვანან ეს ფრაზები. საკმაოა ეს სამი ფრაზა
ლიდოსგან თქმული, რომ სსმენელი მოიხიბლოს და თანაგრძნო-
ბით განიმსჯელოს ურიელისადმი. ამის შემდეგ თქვენ მის ბენა-
კიბასთან კამათსაც სიამოვნებით ისმენთ, სილოქასთანაც მის
მშრალ პაექრობას. თქვენ დაპყრობილი ხართ და უკვე მის
ფილოსოფიასაც, ხალისით თან დაპყვებით. უამისოთ ვინიცის
ნაკლებ დაგეჯერებინათ აკოსტასი. მაგრამ ჯადოსანმა ლადომ
ჯერ სწორედ ეს აღამიანური მომხიბლაობა აკოსტას ბუნებისა
გამოჰფინა წინ და მით მიგვიზიდა თავისკენ. მერე როგორი
გარეგანი სამოსით მოსავდა იგი აკოსტას. ჯერ ერთი ტანსა-
ცმელიც მისგან იყო შეთხზული. ისპანიური ჯუბა, მხოლოდ
სახელოებ-გაშლილი, ქართულ ყურთმაჯასებ, ტრიკო, მოკლე
შარფი, „ტუფლები“ და რბილი ქეჩ-ქუდი. სულ ყველაფერი
შავი ფერისა.

შავი კოხტა წვერულვაში, მხრებამდე დაყრილი შავი, ხუჭუჭა თმა.
მართლა გავდა ქრისტეს, ძველ მხატვართაგან შესრულებულს,
განსაკუთრებით მეოთხე მოქმედებაში, რადესაც თეთრ გრძელ
პერანგში იყო გახვეული.

აკოსტას სურათი დარჩა, მაგრამ სურათს ბევრი აკლია სიცხა-
დემდე, ეგ მხოლოდ თითქო ლანდიაო სინამდვილისა.

და რამდენი მოგონება დაკავშირებული ამ „აკოსტასთან“.

ქუთაისში პირველად მისი დადგმა, შემდეგ გამგზავრება ბათუმს
და შავი ზღვის პირა ქალაქებში. თითქმის უსუფლიოროდ რომ
ვას უღებდით ვთელს პიესას.

ულამაზესი ივდითი ქართულს სცენაზე, განსვენებული ავალი-
შვილის ქალი, კოტე ყიფიანი დე-სილვა, საცოდავი დესპინე
ივანიძისა, მშვენიერი აღმასრულებელი ურიელის დედის, და-
თიკო ჩარკვიანი ბენ-იოხაი, გუნია ბენ-აკიბა და სხვ. მეც ხან
დე-სანტოს, ხან დე-სილვა.

რამდენი გულწრფელი აღტაცება ხალხისა, მსახიობებისა, ოვა-
ციები.

ერთი ღამე ქუთაისში:

ურიელ აკოსტა პირველად. მშვენიერი აღსრულება ლადოს
მხრივ, სრული გაშლა მისი ზღვა ტემპერამენტისა,

საქართველოს
განათლებლის
მინისტროს

კარგი ანსამბლი, ტაში, გამოწვევა დაუსრულებელი. მაგრამ აი
საბოლოოთ ჩამოეშვა ფარდა. ნერვები ზე-აწეულია, არ გვე-
ძინება. გვინდა სულ აღსრულებულ მღვდელმოქმედებაზე
ვილაპარაკოთ, გაუზიაროთ ერთი მეორეს ჩვენი ესთეტიური
თართოღვანი.

ლადო სასტუმროში დგას. აი უნდა ყველანი გამოვეთხოვით
ერთი მეორეს. მაგრამ ლადო მე არ მელევა.

— წამო ჩემთან, ნომერში.

რა დიდი სიხარულია ჩემთვის.

მივდივართ და კიდევ დიდ-ხანს, დიდხანს ვსაუბრობთ.

ლადო მისვენებული ლოგინზე, შინაობაში.

მე ჯერ ასეთი არ მინახავს.

რა საოცარია, ღმერთო!

ეს სახე ასეთ შილითობაშიც რა წარმტაცია, რა ლეთაებრივი.
პირველად მაშინ ვიგრძენ თუ რა დიდი ესთეტიური სიამოვნება
შეიძლება ვანგაცდევინოს ადამიანის, რჩეულ ადამიანის სახემ.
მაგრამ აი ჩაეძინა ლადოს. მე ვერ ვხუქავ თვალს. დიდ-ხანს
შევცქერი.

უსათუოდ ეს კლასიკური ნიღაბი ლადოსი დიდი სილამაზის
მატარებელია.

მაგრამ აი გაეღვიძა. ჯერ სულ აღრეა. 7 საათი თუ იქნება
დილის. ვდგებით ორივენი. სად წავიდეთ?

— მამასთან, ჩემთან ვეუბნები მე და.. მივდივართ.

ეს ბუმბერაზი კაცი ჩემს წარმოდგენაში როგორ ამყვა მე ბევ-
რათ მაზე უმცროს, გამოუცდელ ჯაბუკს.

მივდივართ მამასთან და ეხლა იქ მათი საუბარი ხელოვნებაზე,
საქართველოზე, შექსპირზე.

თურმე ლადო განვითარებული კაციც ყოფილა.

წარმოდგენით სცენით და ხელოვნებით ისედაც გატაცებულ
ჯაბუკის სრულს დატყვევებას ამ პიროვნებით, ამ დიდი მსახიობით.
და განა მე ვიყავი ასე მარტო. მე რომელიც ისე აღრე დავუ-
ახლოვდი და სულ სიკვდილამდე ვიყავ ბედნიერი მისი ნაწი
მეგობრობით, არამედ ისინიც, ვინაც უფრო შორს იდგნენ,
მაგრამ მაინც იხიბლებოდნენ, როგორც მისი არტიტობით,
ვგრევე პირადობით.

მაგრამ უკუ ვაგდოთ ლირიზმი. ლადოზე მე წინეთაც მითქვამს
ბევრჯერ და დამიწერია კიდეც.

გავიხსენოთ ისევ მისი ფრანცი.

კუზიანი, ცხვირ-ბუშტა, წითელ-თმიანი, დაქორთულილი სახით
და თითქო მუხლ-გადმობრუნებული, კოჭლი ნაშინელებად.

შეიძლება არც ეს იყო მართალი განსახიერება, მაგრამ როგორ
ნათლად გრძნობდით რა დიდ მსახიობთან გქონდათ საქვე.

მას შემდეგ ამ როლში ქართულ სცენაზე ბევრი ვერ გაექცა
მისგან შექმნილ ტრაფარეტს და ამიტომ კარიკატურა გამოუ-
ვიდა, ხოლო ვინც გადასცდა მის ფარგალს, დამარცხდა. ხალ-
ხმა იგი არ შეიგუა. ისეთი ღრმა კვალი ჩასტოვა ამ როლში
ლადოს საოცარმა ნიქმა.

იკითხავთ ჰამლეტს.

მე არ მომწონდა მისი ჰამლეტი.

შეიძლება ამის მიზეზი იტალიელი ბუმბერაზი ერნესტი როსი იყო.
მე იგი ვნახე ჩემი სიყმაწვილის და როსის გადახრილობის ეპოს.
ამას აქვს მნიშვნელობა.

12

სიყმაწვილის შთაბეჭდილება უზარმაზარია და გამოუხუნებელი.
როსის მოხუცება კი ჰამლეტისათვის საზარალოა.

ჰამლეტი სულით არის მოხუცებული მხოლოდ.

მანც ამ ქარმაგ როსი-ჰამლეტის ნახვის შემდეგ ლადომ ვერ
დამაკმაყოფილა.

მართალია მე იტალიური არც ეხლა მესმის, როსი კი იტალიუ-
რად ასრულებდა, მაგრამ იმდენათ გამომეტყველი იყო მისი
ასრულება და ჩემი ნაცნობობაც პიესასთან არ იყო ისე ზერელე,
რომ ვერ მიმხვდარვიყავ როსის სახეობას.

ლადო ის იყო ჰამლეტში, რასაც თვითონ ამბობდა: მე იმას
ვიძლევი, რასაც ევროპიელი მსახიობებიო ღა ეს გარეგნობით
ასეც იყო, მაგრამ უთუოდ აქაც ჰამლეტის ფილოსოფიური მსა-
რე სძლევედა ლადოს და მოგეხსენებათ ჰამლეტს სასიყვარულო
გასაქანები ნაკლებათ აქვს. მისი განსჯა და აზრი, ვიტყვი თამამ
სიტყვას, ერთგვარ ლირიზმსაც მოკლებულია.

ჰამლეტი განყენებული აზროვნება უფროა და ესეთი ფარგლები
არ ეხალისებოდა ლადოს მსახიობურ ტემპერამენტს.

რალა თქმა უნდა ლადო ჰამლეტისთვისაც უაღრესი მადლობის ღირსია, რომ ეს მსოფლიო ლიტერატურის დიდი გმირი ილიასი არ იყოს „გაგვიშინაურა“ და გაგვიშინაურა როგორ:

გარეგნობით ლადოსთანა მოხდენილი ჰამლეტი იშვიათია: ზედმიწევნით კარგა ჩაცმული, ულამაზესი, სევდა-მოპყრობილი სახე და პოზები, პოზები ისეთი, რომელიც მხატვრის კალამს გამოიწვევს ტილოზე ასახაურებლათ. ყოველივე ეს დიდი განძია, რომ ასეთი სამოსით მოვისმინოთ სცენიდან შექსპირის უკვდავი, ჰენიოსური სიტყვები.

მაგრამ რასპლიუფევი, გოროდნიჩი, ასტროვსკის „შემოსავლიან ადგილში“ ძველი მიხელე?

ეს სულ სხვა სფეროა ლადოს შემოქმედებისა. ყველა ეს როლები თითქო უფრო კომიკ მსახიობისაა, მაგრამ ლადო როგორ მალღდება ამ როლებშიაც.

განსაკუთრებით „გოროდნიჩში“.

ყველას „რასპლიუფევი“ უფრო ახსოვს, მაგრამ უსათუოდ დიდათ აღსანიშნავია „გოროდნიჩი“.

ჭკვიანი და გაიძვერა. უფლების მოყვარე და რკინის მაჯიანი. არავითარი შარტი, არც ერთი გაქანება იაფ-ფასიან კომიზმისაკენ. ნამდვილათ ტრაგიული ფიგურა შავ-ბნელი რუსეთისა. და მართლაც არავის არ ეცინება ლადო-გოროდნიჩის მოქმედებაზე. განსაკუთრებით ბოლო მოქმედებაში. იგი მალღდება ტრაგედიაში. აღარ გეცინებათ, მხოლოდ უსიამოვნო გრძნობა:—რა ცუდი მოწყობილია ცხოვრება, როგორ გასულელდება ჭკვიანი კაციც კი ესეთ უხეირო პირობებში, რომელიც შექმნილია თვით სკოზნიკ-დმუხანოვსკების მიერ.

აქაც ლადო გვასწავლის თუ როგორ სერიოზულათ უნდა მოვეპყრათ გაიძვერა ბუნებათა შესწავლას. აქაც ერთი გადახედვა ადამიანის სულის უფსკრულისაკენ.

და თქვენ კმაყოფილი მოდიხართ თეატრიდან. შეიძლება დღეს ნაკლები იცინეთ, მაგრამ ეგრე გვინდა, ეგრე გვეკადრება— მაგისტანა მათრახი! ეგრე ჩაგვაფიქრე!

შეიძლება დავგმოთ აწმყო და მოვიდეთ იმ დიდ რევოლუციამდე, რომელსაც მაშინდელი რუსეთის პროტესტანტი მოქალაქე

მოელოდა.

სწორეთ დიდი მსახიობი გარდაიცვალა!

მრავალ-ფეროვანი, მაღალ-ნიჭიერი.

მართლა ჯავარი და მშვენება ჩვენი სცენისა და მართლა სიაშავე ჩვენი სახიობისა.

მე კი, ლაღო, როგორ მინდა შენთან ჩუმი, განმარტოებული გამოსაუბრება.

რა ვუყო ამ მოზღვაებულ გრძნობებს.

ვერც შენს საფლაფზე ვთქვი რამ!

ნუ თუ მემღური?

ბევრი რამ მინდოდა შეთქვა, ბევრი.

შაგრამ განა მეგობრის გული ამოიწურება, როდესაც იქ ისეთი მრავალ-ფეროვანი მასალაა დაგროვილი, როგორათაც შენი მსახიობობა იყო, როგორათაც თვით შენი მრავალფეროვანი ცხოვრება იყო.

14 ეხლა მხოლოდ ეს და უნდა ითქვას, რაც ვილაც ერთმა სთქვა გაბრიელ ეპისკოპოსის გარდაცვალებისას:

— ჩვენ ბედნიერნი ვართ, რომ გაბრიელის დროს, ვცხოვრობდითო საერთოდ მართალია! ჩვენ თანამედროვე, ხანდაზმული ქართველები ბედნიერნი ვართ, რომ ვცხოვრობდით ილიას, აკაკის და ხხვა დიდ მოწინავეთა დროს.

ჩვენ მსახიობები კერძოთ კი ბედნიერნი ვართ, რომ ვცხოვრობდით დიდ ლაღოს დროს და ვეზიარეთ მის მშვენიერ. ფერწაუშლელ მხატვრულ შემოქმედებას, მის ესთეტიურ სილამაზეს მოუწყინარს.

მათული კოზიკა.

„შეცნებე ნიამორები“ და „შვილდოსანი“

1919 წელს თებერვალში ქუთაისში ვალერიან გაფრინდაშვილის რედაქტორობით გამოვიდა ჟურნალი „მეოცნებე ნიამორები“, მხოლოდ 1920 წლის იანვარში სანდრო ცირეკიძის რედაქტორობით კი ჟურნალი „შვილდოსანი“. ვინაიდან ამ ორ ზემოხსენებულ მგოსნებს და მათ ჟურნალებს „მეოცნებე ნიამორებ“ — „შვილდოსანი“-ს დიდი კავშირი აქვთ ჩვენს მწერლობაში ახალ მიმართულებასთან, ეგრეთ წოდებულ ქართულ მოდერნიზმთან და იმ ახალგაზდა მგოსნების პლეიადასთან, რომელიც 1915 წელს პაოლო იაშვილითურთ მოველინა ქ. ქუთაისს და რომლის რედაქტორობითაც საზოგადოებამ 1916 წელს იხილა შედეგი მათი შემოქმედებისა — „ცისფერი ყანწები“, ამისათვის სანამ „მეოცნებე ნიამორებ“-ს და „შვილდოსანი“-ს შევეცხობოდეთ, აუცილებლათ მიგვაჩნია მოკლეთ შევეცხოთ იმ დროს, როდესაც 1915 წელს პაოლო იაშვილთან ერთად გამოვიდნენ აგრეთვე ვალერიან გაფრინდაშვილი, სანდრო ცირეკიძე, კოლაუნადირაძე ზსხვანი და რომელთა გამოსვლამაც ერთგვარათ შეარყია საზოგადოებრივი აზრი.

მათი გამოსვლა იყო ახალი მოვლენა არა მარტო ქუთაისისათვის, არამედ მთელი საქართველოსთვის, ვინაიდან მათი სიტყვა იყო ახალი სიტყვა, სიტყვა მძლავრი და შეუდრეკელი. ეს იყო ახალი სიო, ახალი მიმართულება ჩვენს მწერლობაში, სახელდობრ ქართული მოდერნიზმი. ვალაპარაკოთ ამის შესახებ გრიგოლ რობაქიძე:

„1915 წლის დასაწყისში ქუთაისზე ელვის სისწრაფით გაისმავით შორიდან მოსულ ფრინველთა სიმღერა ახალ მხატვრულ სიტყვის ქადაგება. ქუთაისი აფორიაქდა. უჩვეულო ქალაქია: ის — უცილობლათ მეტაფიზიკურ «ობივატელობის» გენიალური გამოხატულებაა, — და მასთანვე, განსაკუთრებულათ თავისებური.....

„ქეშმარიტად და ტრადიკულია ქუთაისი თავის «ობივატელობაში».....

„და ქუთაისის «აფორიაქება» საპასუხოთ ამ ახალ სიტყვის ქადაგებაზე ბუნებრივი მოვლენა იყო.

„ის ახალგაზდები, რომლებმაც თავის ახალი სიმღერით დაარღვიეს ქუთაისის ქუჩების უდარდელი სიმშვიდე, იყვნენ ახლად გამოსული მგოსნები: პაოლო იაშვილი, გალაქტიონ ტაბიძე, ტიციან ტაბიძე, ვალერიან გაფრინდაშვილი, ლელი ჯაფარიძე. ცხოვრების განცდათა მოდერნისტული სტილი სამხატვრო სიტყვის მწყობრ განსახიერებაში—აი რა იყო იმათი აღთქმის ახალი ხაზი და ქუთაისის ღუჭნები უცბათ გადაიქცა პარიზის სალიტერატურო კაფეებთან, სადაც არღნის ხმასთან და აუცილებელ «მრავალ ემიგრანტთან ერთად გაისმა საყვარელი სახელებიც: ედგარ პოე და შარლ ბოდლერი, ფრიდრიხ ნიცშე და ოსკარ უაილდი, პოლ ვერლენი და სტეფან მალარმე, ზოზე-მარია ერედია და ემილ ვერხარენი, კონსტანტინე ბალმონტი და ვალერი ბრიუსოვი, ანდრეი ბელი და ვიჩესლავ ივანოვი, ინოკენტი ანენსკი და ალექსანდრე ბლოკი და სხ.“ (ეურნალი „Ars“-ი № 1. 1918. გრიგოლ რომაქიძის წერილი: Грузинский Модернизм. გვ. 46).

16 „ცისფერ ყანწებ“-მა, რომელიც 1916-ში გაზაფხულზე და ზამთარში გამოვიდა, ქუთაისში დიდი მითქმა-მოთქმა და აზრთა გაცვლა-გამოცვლა გამოიწვია პრესასა და საზოგადოებაში. „ცისფერ ყანწებ“-მა და ყანწელებმა (ასე ვგულისხმობთ მგოსანთა ამ პლეიადას) უარყვეს ძველი სკოლა და შექმნეს ახალი. „ბრძოლის ველი მოიფინა ძველი არმაზების ნამსხვრევებით. დღეს აღარ გვაწუხებს მათი ყვითელი გამონათება. ახალი შკოლა შეიმოსა გამარჯვებულის სამოსით. «ცისფერი ყანწებია-ს ვუაღიით დასეირნობენ დღეს ჩვენში პოეზიის მსახურნი“. („მეოცნებე ნიამორები“ თებერვალი 1919. შალვა აფხაიძე: ქართული პოეზიის პერსპექტივები. გვ. 9).

1917 წლის რევოლუციამ „ყანწელთა“ ჯგუფის დიდი ნაწილი თავისივე „ცისფერ ყანწები“-თ გადაიტყორცნა ქ. თფილისში; 1918-ში ჩვენ იქ ვხედავთ პაოლო იაშვილს, გალაქტიონ და ტიციან ტაბიძეებს და სხვებს. ეს ჯგუფი ახმაურდა კვლავ, მხოლოდ უკვე დედა—ქალაქში, აღმოსავლეთ საქართველოში.

დასავლეთ საქართველოს კი, ქალაქ ქუთაისის შერჩა ვალერიან გაფრინდაშვილი, რომლის ირგვლივ თანდათან იმატა ახალ ძალებმა და ამგვარათ უკვე იგი კარგათ მოლონიერდა. და თუ კი „ბაოლო იაშვილში ახმაურდა ხალიჩიანი აღმოსავლეთის გაბედულ მეტაფორებით, თვალმკრელ კონტრასტებით, როგორც მხრით დასავლეთის გაიშმუშნა ვალერიან გაფრინდაშვილში, თავისი შეუზღუდველი ფანტასტიკით, ინდივიდუალიზაციის ავთომყოფობით, შეშინებულ სახეებით.“ („მეოცნებე ნიაშორები“ თებერვალი 1919. შ. აფხაიძე. ქართულ პოეზიის პერსპექტივები. გვ. 10).

მართალია ხმაურობს თფილისი, მაგრამ არ დადუმებულა ქუთაისიც, რომელიც ამ შემთხვევაში საზოგადოთ აწარმოებს ნამდვილ აკადემიურ მუშაობას. თუ კი დღემდის ჩვენ ვერ ვხედავთ თფილისში „ყანწელთა“ „ცისფერ ყანწებ“-ს, თუ არ მივიღეთ მხედველობაში უკანასკნელ ხანებში ყანწელთა კარგ გემოვნებით გამოცემული პოეზია-ესთეტიკა-პოლიტიკის ფურცელი გაზეთის სახით „ბარბიკადი“-ს სამი ნომერი, სამაგიეროთ ქუთაისში დარჩენილი ამ „ყანწელთა“ ჯგუფი ისე გაძლიერდა, რომ სულ მოკლე ხანში მან შემოგვთავაზა „მეოცნებე ნიაშორები“-ს ოთხი ნომერი (მეხუთე იბეჭდება), „შვილდოსანი“-ს ორი ნომერი და აგრეთვე სანდრო ცირეკიძის გემოვნებით და ხელმძღვანელობით გამოცემული „კირჩხიბი“-ს მშენიერი გამოცემები: სტეფან მალარმეს „ლექსები და პროზა“, „ახალ პოეზიის ანტოლოგია“ და ვალერიან გაფრინდაშვილის „დაისები“, რომელსაც მოჰყვა კოლაუ ნადირაძის ლექსთა კრებული „ბალდაზინი“.

„მეოცნებე ნიაშორები“-ს ფურცლებზე ჩვენ ვხედავთ ახალ მგოსნებს, რომელნიც „ცისფერ ყანწებ“-ში არ ყოფილან. ესენი არიან: შალვა აფხაიძე, რაჟდენ გვეტაძე, შალვა კარმელი, ინრე-ჟანი, ნიკოლოზ მიწიშვილი, შალვა ამირაჯიბი, სერგო კლდიაშვილი, დია ჩიანელი, ტრისტან მჩაბელი; აქ არიან აგრეთვე ჩვენთვის უკვე ნაცნობი მგოსნები: გრიგოლ რობაქიძე („უაღლდი პარიზში“, „დიდი შუადღე“, „ვასაკა“, „ვისილ კამენსკის“), ბაოლო იაშვილი („ოფელიას ორდენის კავალერს“,

„ავტოპორტრეტი“), ტიციან ტაბიძე („პეტერბურგი“, „2 აპრი-
ლი“, „ფატმან ხატუნი“), ვალერიან გაფრინდაშვილი („მისტი-
ფორი შარულა“, „ჯვარისწერები დაისში“, „დაისი მესამე“,
„ზამთრის დღეების გასვენება“, „ჯვარის დაწერა მარგალიტზე“),
კოლაუ ნადირაძე („ივანე მაჩაბელს“, „ბალდინინი ქუჩა ლეონ
ავტობიოგრაფია“, „L'art“), გრ. ჯაფარი („Requiem“, „თეთ-
რი კარავი“, „ბინდის ფერები“, „სალამოები ზღვის პირზე“),
ივ. ყიფიანი („არიჟრატება“), ლელი ჯაფარიძე („მიტარებლიდან“).
„მეოცნებე ნიამორები“-ს ფურცლებზე პოეზიის გარდა აღდგლი
აქვს აგრეთვე მხატვრულ პროზას (სანდრო ცირეკიდის „ლაჰა“
და ნ. ლ. „მთვარიან ღამის ჩრდილში“). იქვე ვნახულობთ
ყურადსაღებ კრიტიკულ შენიშვნებს, მაგალითად აღსანიშნავია
ვალერიან გაფრინდაშვილის „სონეტის პრობლემა“, „სტეფან
შალარმე“, „შენიშვნები ლირიკაზე“, „დავით გურამიშვილი“
(„მეოცნებე ნიამორები“-ს №№ 1, 2, 3 და 4).

18

რაც შეეხება პროზის თეორეტიკულ განხილვას, ეს პირველათ
დაიწყო „მეოცნებე ნიამორები“-ს და „შვილდოსანი“-ს ფურც-
ლებზე სანდრო ცირეკიდემ. მის კალამს ეკუთვნის „მინიატურა“
(„მეოცნებე ნიამორები“ № 1), „სათაური პოეზიაში“ („მეო-
ცნებე ნიამორები“ № 3) და „ორსახიანი იანუსი“ („შვილდო-
სანი“ № 2-3).

თვით თურნალი „შვილდოსანიც“, რომელიც ქუთაისის „ყან-
წელთა“ ფრთის გაძლიერებათ უნდა ჩაითვალოს, იმავე შემად-
გენლობას შეიცავს, რასაც ვხედავდით „მეოცნებე ნიამორებ“-ში.
„შვილდოსანი“ შევსებაა „მეოცნებე ნიამორები“-ს და მასთანვე
ის არის თავისებური თავისი სიახლით. აქაც ჩვენ ვხედავთ
ყველა იმათ, ვინც „მეოცნებე ნიამორებს“ აწვდიდა მასალას;
აქაც იგივე მკვეთრი სიტყვა, იგივე სიახლე; ისეთივე დაცვა
და განმარტება ქართულ მწერლობის ახალ მიმართულები-
სა, როგორც იყო „მეოცნებე ნიამორებში“.

საერთოთ ქუთაისში უმთავრესათ შეიქმნა ამ ახალ მიმართულე-
ბისათვის ნიადაგი თავიდანვე, ქუთაისიდანვე გავრცელდა საქარ-
თველოს ყველა კუთხეში მოდერნიზმი და ქუთაისის წყალობით
გაუჩინდა მას მრავალი თაყვანისმცემლები. დღესაც ქუთაისი

განაგრძობს ამ მხრივ თავის აკადემიურ შუწაობას და ვალერიაზნ
 გაფრინდაშვილის „მეოცნებე ნიამორები“ და სანდრო ცირცეკიშის
 „შვილდოსანი“ კვლავ იმ არჩეულ გზით მიდის, რომელიც
 ნამდვილათ ამართლებს სიმბოლიზმს საქართველოში.
 „ქუთაისმა გვიჩვენა წიგნის კულტურა.
 „.....აქ უნდა ვეძიოთ სიმბოლიზმის პირველი გამართლება საქარ-
 თველოში“. (შვილდოსანი № 1. 1920. შ. აფხაიძე. ლიტერა-
 ტურული პროფილები. გვ. 20).

სახელმწიფო თეატრების დირექტორი
 ალ. წუწუნავა.
 შ. ჭიაურელის ქანდაკება—შარცი.

სახელმწიფო დრამის რეჟისორი
 აკაკი ღაღავა.
 შ. ჭიაურელის შარცი.

Fata-Morgana.

დიდბანს ვიყავი ბოგემა სარკის
მე—საიჭიოს მთვარით ნაბური.
და მომენატრა ცის უფრო კარგის
მზე ოქროსფერი და უდაბური.

მაგრამ დილის და შუადღის ალებს
ღონემიხდილი მე ძლივს ავიტან.
ელვაზარი-სული კანკალებს,
დაბრუნებული ცივ საფლავიდან.

მე მზის წყურვილი ვერ მოვიკალი.
არ ვესალმები მზის სხივებს განა?
და უცბად ჩნდება როგორც გრიგალი
უცხო დაისის ფატა-მორგანა.

ათრთოლებული დაისი არის
ელიზიუმი ნაცნობ ლანდების.
და აქვითინდენ სიმები ქნარის
და კრიან ქარნი სარაბანდების.

გადავვარდები როგორც ჯამბაზი
დაისში თავით—ღვთისგან ქებული.
და ვით პეპელა იწვის ლამაზზე—
მე დავიწვები გაბრწყინვებული.

კალიგულა აშოტდია და გაფინდაშვილი

აფ კალიგულამ ცხენს კონსულის მისცა წოდება.
ვაძლევ ქიმერებს მე—პოეტი აზნაურობას.
ვაძლებ ყალბ სიგელს თვით გომბეშოს, თუ მეცოდება.
სიამით ვუსმენ ვასსალების ბნელ ხმაურობას.

ვარ აშორდიას მოციქული და თანაბარი—
მაზინჯი სახე გავასაღე შშვენიერ კერადა.
მიყვარს საშინელ სინამდვილის აფი ზღაპარი,
მაგრამ დაისი ავირჩიე ბრწყინვალე ლერბად.

ჩემი ქვეშევრდომ ქიმერების რიცხვი დიდია.
სამეფოს მაინც ვაძლიერებ—ყოველთვის ზარბი.
ჩემი ოცნება როგორც ქვაბი ცეცხლზე ჰკიდია—
მასში სიხმრებთან იხარშება სასტიკი ზღარბი.

ბევრ ამაყ ჭლეჭებს და ზურმუხტებს მე ავატირებ.
გაეზდი იდუმალ არომატებს ძალალ სარღლებათ.
გაეზდი მარგალიტს ოფელიად. ჭინკებს, სატირებს
ჩემ სარკვებში კვლავ მოვლის გასამართლებად.

ცეცხლის თეატრში აკენესდება ფარდა წითურებ.
როგორც მარკიზებს გამოვიყვან კრულ მორიალებს.
გავული სიგელებს და საოცარ მემორიალებს.
ვით ოდიშელი მთელ ქვეყანას გავაბითურებ.

ზრ. ჯაფარი

ღისღერძი ზესსა.

მე არაფერი არ მაფიქრებს და არ მაქვალებს
ისე როგორც ეს თოვლისფერი მისი ზღაპარი—
ღმერთო, შეხედე სიყვარულით ამ ბავშვის თვალებს
და მიანიჭე მაა ნუგეში და შესაფარი.
ღღეს სიზმრის ტბებში გვხდავთ მხოლოდ და იქ მოგვლით—
(რა დაგვაიწყებს შენს სანთლის თითებს!)
ცისფერ მუსიკას აბნეხს მესსა—და დაჩოქილი
ის ყველას სოფელ თვალებს გვარიდებს.
(თითქო ცრემლები იბნეოდენ აქ უჩინარად!)
ო, ვინც ზამთარი ღაიმტვრიეთ საწყალ თითებით
და მისი ბავშვიც ნახეთ მასთან—მისი გულნარა—
თქვენ გაჩუმდებით სანთელივით და თქვენ შიხვდებით
სათყარ იძბალს! ო, მიეცი უფლო, ბარემ
თვითი ზმანება—მშვიდობა და თავშესაფარი.

შალვა ქარხელი

ღანიშნული ზეინება.

რორიგ კშენიან ამპარტენები!
სვლა მიუბაძავთ ამაყ ირმიზა.
პანის ფერიებს სდევენ ფავნები...
თრობამ ქუჩაში ამყურმიზა.

ო, სანატრელი ნაზი გლოვილი.
ახლა ღამეებს ეძვირფასებით!
სქელი წყვილიდი ფერდაგროვილი—
შემოგზვევიათ ტანზე ფლასებით.

ერთხელ მეგონა: დაცრემლილ ბალებს,—
გადამაშორა დოღში ჯირითმა!—
ღღეს სევდის მთვარე კამარას აღებს,—
ისევ ოცნება გაჯავგირითმა!

მაღალ ფანჯრიდან ფორტეპიანო
ნოკტურნებს ისერის ფერზე პანგებით.
თითქოს ტირიან: მგზავრო გვიანო,—
კვდებიან გედნი ფარშავანგებით!

არც არასოდეს დაიშაქრება
მზურვალე სული გრილი ანთებით!
ჩაქრებით უფრო, როგორც ჩაქრება,—
აისზე მანგი ბრილიანტებით!..

თ უ ა ც ტ წ ე .

პროფესორების ღიანი.

ქათკათით მოსჩქეფს აქაფებულნი რძის შადრევენი;
ელექტრო-რძეში დასცურავენ გარს სახეები.

გადაწყვეტილად თვალ წინა სდგას ეს არჩევანი:
—აქ არვის ახსოვს ჭირვეული დღის საქმეები.—

სანახაობებს, განცდის წუთებს მოზღვავებიან.
თვალთა ციალი და კისკისი... წარბთა რხევანი...
გაიღვებენ თეთრ შოლტივით მკლავთა კნევენი...
და თვალნი მზერით და ღიმილით ველარ ჭლებიან.

ცისფერი, თეთრი, ვარდისფერი, შავი ბანტები...
ჩუმი ბასი... მოწაფეთა გადაძახილი...

აქ უნდა გქონდეთ გაღვსილი ყურთა მახვილი:
ამ ხმათა ზღვაში ბევრი სიტყვა დაიდანტება.

მიმცურავენ ტანის რხევით თეთრი გედები;
მალალ გულ-მკერდზე ირხვეიან ქარვის მტევნები.
კოხტად ჩამჯდარან იქ ლოყებში ჭორფა დედები...
და მრავალ ფიჭვებს გულთ იკვცაჳ, არვის ვუბნები...

—კრომ! კრომ! კრომ!—სამჯერ ჰყივის ყრუ ხმით მამალი;
ადილეებისკენ გაჩქარებით ყველა ბრუნდება...

ფოიეში კი სდგას ვილაცა ტანით მალალი,
ვერ ჰბედავს შესვლას და ამ ყოყმანს დიდ-ხანს უნდება.

ნეტავ ვინ არის? ან ამ ხალხში რათ მარტოვდება?..
რათ არვინ აძლევს იმას სალამს, ვით არაკეთილს?!..
ან რატომ ვკვრის მკრთალ ლანდივით ფოიეს კედელს?..
და ამ თეთრ წუთში რუხი ფიჭვი რათ აგონდება?!..

როცა შშვება ნელ ტორტმანით სცენაზე ფარდა;
იტკრციალებენ ყოველ მზრიდან ტაშების ბატნი...
ის ჩუმიად მიდის,—როს გიჟდება ყველა მის გარდა,—
და ზურგს უმშვენებს მას ყელ-ქვევით თეთრი—რამ ბანტი.

ქათკათებს სივრცე—ვით რძის ქაფი აცურებულნი...
სურნელოვნობენ მოღვრილი მალალ გულ-მკერდნი...
თვალთ იზიდავენ კოხტა რხევით ასულთა გვერდნი...
და მოსჩქეფს მათგან ალტყინება დაუბებული...

ყოფის ვარამი დავიწყების ზღვით დაშვებულა...
ვარდისფერ სხივით აქ ცხოვრება გაშუქებულა...

მხოლოდ ის არის შავის ბედით აჩემებული:
აქაც მეგობრობს განუყრელად... და აგრე უღვითო!..
ამას გთხოვთ—მე და მისი სული გაჩრდილებული:
—თუ თქვენც შენიშნოთ, ყურადღებით არ შეაწუხოთ!..

მედიკალური
ნიგელიროსია

დიქტა სთფლბჟ.

იყო ამ ბალის მოწყენილ ტბაში
სიახლე გედის, კვირე სიზმარის.
სერაფიმების ლოცვების ტაში,
და სათნოება ნაქარგი მთვარის.
სოფელი იყო ნაქსოვი ღაზლით,
და ვარსკვლავებში გამოხვეული.
აქ ქალბატონი ბარობდა ნაზით,
ეფერებოდა სამი ხვეული.
იყო მშვიდობა უხუნაესი,
უმანკოება დიდ გუმბათების,
იყო ლაქვარდი, ვარდის დაისი,
მკრთალი არშია დამწვარ სანთლების.
მოჩვენებაა და ეფემერი,
დღე ყველაფერი—ოცნებობს ჩუმად.
ჩვენმა სოფელმა იცვალა ფერი
და აქვითინდა ბინდის ჩუქურთმად.
დიდი მოწყენა არის მარადი
უცნობი წერა იქ იმყოფება.
მას დაეფინა უფერო დარდი,
და უამაოი ავითმყოფები.
დღეს დაქანცული საღამო არი.
არავის სძინავს სოფელში ახლა.
ვკლესიაზე გადატყდა ჯვარი,
კოდილ მიწაზე გადაესახლა.
ჟიანასკნელი საღამო არი.
სოფელს დაეცა ნევრასტენია.
გარდაიცვალა აქ შაცხოვარი,
დეთისმშობლას ცრემლი და ექტენია.

სინათლე და ლიანგი.

ადამიანები ტყებოდნენ სინათლით, მარა ერთ დღეს ბნელმა მოიკვა სუყველაფერი ამ ქვეყანაზე.

პირველ ხანებში ყველა ნატრობდა სინათლის კვლავ ამოსვლას. გავიდა ღრო. სიბნელე გაუკუმფედა. სიარულს ველარავინ ახერხებდა, ყველა ფორთხავდა.

ლიანგი (მასსა) შეეჩვია და შეეგუა სიბნელეს და მოუხარა მას ქელი. ის კუჭით მაძლარი იყო და შეურვიდა თავის ბედს. სინათლეს ნატრობდნენ მხოლოდ რჩეულნი.

ლიანგი დასცინოდა ამ ნატვრას, მათი აზრით უნიადაგოს. გავიდა კიდევ ღრო.

მოისმა ციდან გრგვინვა, გაიელვა.

გრგვინვას გრგვინვა მოჰყვა, ელვამ უხშირა.

შეირყა სამყარო.

ზესკნელიდან მოისმა ზარტების ხმა, ქვესკნელიდან — შემზარავი გუგუნე, გარესკნელიდან წამოვიდა მძაფრი, შემზარავი ქარბუქი და უცებ სინათლე გამოჩნდა.

უკვე ბნელს მიჩვეულ ადამიანებს სინათლე თვალს ქრიდა, მას ველარ უქვრეტდნენ.

ბნელში ფორთხვას მიჩვეულნი სიარულს ველარ ახერხებდნენ, სინათლეს ველარ ეგუებოდნენ.

მხოლოდ რჩეულნი ბედავდნენ სინათლისათვის თვალის გასწორებას, თუმცა თვალის პრიალით, სინათლეზე სიარულს, თუმცა ბორძიკით.

მფორთხავი ლიანგი დასცინოდა რჩეულებს, შეხეთ როგორ სასიკოცხლოთ აპრიალებენ თვალებს, რა საცოდავად ბორძიკობენ! რისთვის ან ვისთვის იჭირვებენ საქმესო?

—საერთო სიკეთისათვის ვიჭირვებთ საქმეს, მომავალს გზა გვინდა გავუკაფოთო, მიუგებდნენ რჩეულნი.

მარა სმენა არ იყო და გაგონება.

გავიდა კვლავ ღრო.

ადამიანების თვალებიც ნელნელა ეჩვეოდა სიმართლეს, ხედავდა
კიდევ გარემოს, არჩევდა ადამიანს ადამიანისაგან.

ერთმანეთს ამჩნევდნენ, რომ ხანგრძლივს სიბნელეს, სინეტეს და
ფორთხვას გაეუფერულებინა მათი სახე, დაეწილულებინა
ცხვირ-პირი და ხელები, მოებღუნებია მათი ტანი.

ხედავდნენ ყველაფერ ამას და ელდა უფლებდა მათ გულს.

— ჩვენთვის სინათლეს სიბნელე ჯობნებიაო! სინათლის წყა-
ლობით ყველა გულის ამრევს და შემაშფოთებელს წყლულებსა
და სიმახინჯეს ეხედავთო, სიბნელეში კი გულის აურევლათ და
უშფოთველათ მაინც ვიყავითო!

რჩეულნი უხსნიდნენ:

— სინათლის რა ბრალია, თქვენ რომ სინამდვილე გაშფოთებ-
დესთო.

ადამიანები საგონებელმა შეიპყრო.

ბევრი იფიქრეს, ბჭობა გამართეს, ჩუმათ დაასკვნეს და ხმა მალლა
ლალად ჰყვეს:

— არ გვინდა სიმართლე, რაკი ასეთს სინამდვილეს გვინათებსო!

ქართული
ბიბლიოთეკა

ი. გრიშაშვილის ალბომიდან.

საზანდა (საზანდარი) და ალაქხარის მეჯლისი 1885 წ. (სპარსელები)
ნახატი მირზა აბულასანზან სუნულ მულქისა.

პროფესორი ი. ყიფშიძე

27

ი. გრიშაშვილი.*) „საქათნოვა“ 1918 წ. ტფილისი, 15 მან.
ის. სცურუჯას გამომცემს.

გასულ წელს ერთი კარგი წიგნი შეეძინა ჩვენს გამოკვლევებით მეტად ღარიბს მწერლობას, გრიშაშვილის „საქათნოვა და ძველი ტფილისი“ კარგა მოზრდილი მონოგრაფიაა (85 გვ. დიდი ფორმატისა), თან დართული აქვს საქათნოვას ძველის სურათი და საქათნოვასვე ავტოგრაფი (სომხური ლექსი ქართულ ასოებით), ერთიც და მეორეც საქათნოვას სომხური ლექსების გამოცემიდან (ტფილისი 1914) ამოღებული, შემდეგ მისდევს „საქათნოვას (ქართული) ლექსები“ (97-124, რიცხვით 28) და

*) შენიშვნა: პროფესორ იოსებ ყიფშიძეს, რომელიც 1919 წელს 21. II თვლისში პარტახტიანი სახელით გარდაიცვალა, იოსებ გრიშაშვილის წიგნის „საქათნოვა“-ს შესახებ ბიბლიოგრაფის წერა დაეწყო, მაგრამ მისი უდროოთ გარდაცვალების გამო იგი დაუმთავრებელი დარჩა. ეს დაწყებული წერილი იოსებ ყიფშიძის ზვლთნაწერებში ენახა პროფესორ აკაკი შანიძეს იმავე წელს 3 აპრილს. მკითხველს ვაწვდით ამ ბიბლიოგრაფიის ნაწყვეტს საესებით.

რედაქცია.

ბოლოს „ლექსიკონი“ (127-134) საათნოვას ლექსებში ნახ-
მარი ზოგიერთი სიტყვებისა.

გრიშაშვილის გამოკვლევა ბევრს ახალსა და საინტერესო ცნო-
ბებს შეიცავს ქართული მწერლობის ერთს ~~დარჩენილ~~ ყარაჩო-
ლელთა (შაჩიოხიანთა) აშულობაზედ, რომელთა ~~წიგნები~~ ავით
საათნოვა ეკუთნოდა, მათ ყოფა ცხოვრებაზე და საზოგადოდ
მველ ტფილისზე. აშულობა გარდამავალი საფეხურია ხალხურს
სიტყვასთან და ყარაჩოლელთა ხელოვნურის მწერლობის შო-
რის... ავტორს დიდი შრომა გაუწევია თავის მონოგრაფიის
დაწერის დროს გულდასმით შეუსწავლია მწერლობითი თუ არა
მწერლობითი მასალები, ყველაფერი ეს გაუტარებია,—როგორც
თვითონ ამბობს (21 გვ.),—თავის დაკვირვების საცერში და
ჩვენთვის მოუყვია არაჩვეულებრივი ცოცხალი, მხატვრული ენით
დაწერილი ყარაჩოლელთა და ძველი ტფილისის სურათი.

28

თავდაპირველად ბ. გრიშაშვილი გვიხატავს აშულის მნიშვნე-
ლობას საზოგადოდ: „აშულების მოვალეობა ის იყო რომ მათ
უნდა ექსპრომტად დაემღერათ ქამანჩაზედ თუ დაირაზედ ლექსი.
აშული ძველად დამკვრელიც იყო, მომღერალიც და ავტორიც.
დღეს კი აშულები უფრო ამსრულებელნი არიან“—ო (გვ. 8).
აღმოსავლეთის მუსიკა. ტყუილად ნუ ვცდილობთ აღმოსავლეთის
ჩამოშორებას (გვ. 10).

მარაქა (11-12), ნაღლი (მომძრავი თეატრი). აშულების გავლენა
ჩვენს პოეტებზე (20), 52, აშულნი საუცხოვოდ მომღერალნი
(27) პაზირა ნამდვილი აშული; ებლანდელი აშულები (49) მარ-
ხვის შენახვა (29) კრივი, ჰამქარი (35) ავთანდილობა (40) ოხ-
ჩუმი. საათნოვას დახასიათება (49), 75 სხვა და სხვა ენაზე
ლექსები (63). (რედაქციის შენიშვნა: აქ წყდება ხელნაწერი).

ღია ჩიანული

„შემოდგომის ცრემლები“. ქუთაისი. 1918. ფასი 6 მანეთი.

დ. ჩიანელის „შემოდგომის ცრემლები“ პირველი წიგნი ახალგაზრდა მწერლისა. ავტორის წინათქმით: ეს ფერმკრთალი მწერები საუკეთესო ჩემი სულის შეილები არიან“-ო, მაგრამ ჩვენ იმედი გვაქვს „შემოდგომის ცრემლები“-ს სტრიქონები არ დარჩება ავტორის სულის საუკეთესო შეილებათ და მომავალში უფრო ძლიერსა და მწველი სევდით მონაქარგ სტრიქონებს მიუძღვნის ჩვენს ლიტერატურას.

„შემოდგომის ცრემლები“-თ ავტორი სცდილობს ახალი სტილის, ახალ ხაზმოსმის გამონახვას, მაგრამ იგი ვერ არის ძლეული, და ერთმანეთში აღრევა ახალისა და ძველი სტილისა აფერმკრთალებს ლამაზს და ღრმა შინაარსიან სიუჟეტებს.

გ. ცაბიძე

„Grâne aux fleurs artistiques“. MCMXIX. ტფილისი. ფასი 25 მანეთი.

ადარებ გ. ტაბიძის ნაზისევედით მონაქარგ ლექსების II კრებულს პირველ კრებულთან და აღფრთოვანებას ეძლევი. გრძნობ რომ ახალგაზრდა მკოსანი გიგანტიურ ნაბიჯით მიიწევს წინ.

გ. ტაბიძე სრულიად თავისებური ნიქია, იგი ობლად მოხეტიალე ვარსკვლავია ჩვენს პოეზიაში, იგი განდევილი მეთუდაბნოვა, რომელიც ვერავის ვერ ანდობს თვის გულის ზრახვას.

„რა იციან მეგობრებმა თუ რა ნაღველს იტევს გულიო“, მაგრამ საკმარისია გადაიკითხო, მისი შეწამულ ცეცხლით ნაფერფლი სტრიქონები, რომ გაიგო ავტორის სევდა და არ შეგიძლია არ შეიყვარო ეს სულის გამოუცნობ ფიქრების მესაიდუმლო მკოსანი.

გ. ტაბიძეს ნიქს აუცილებლად ეტყობა წინ-სვლა.

ტენნიკურის მხრით მისი პირველი წიგნი უფრო ლამაზათ არის გამოცემული ვიდრე მეორე, რაც უნდა ავსხნათ დღევანდელი სიძვირით.

აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ ტაბიძის II წიგნი მეტს მოიგებდა რომ ზოგიერთი ლექსები სრულებით არ შეეტანა შიგ.

ჰიუმორული ნაწერები იშვიათია ქართულ პოეზიაში. ქართველებს არ ეხერხება მხიარულ ჰანგზე წერა, რაც აიხსნება ისტორიულ ჩარხის უკუღმა ტრიალით. მიუხედავად ამისა უშაკი მ თავუნა ძლიერი ჰიუმორული ნიჭით არიან დაჯილდოებულინი. ხშირად გაუცინებია მათ ნაწერებს მუდამ სევდიანი და დაღვრემილი ქართველი მკითხველი.

ჰიუმორულ ნაწარმოებთა კრებული პირველად გვევლინება თავუნას წიგნის სახით, რაც განძათ უნდა ჩაითვალოს ქართულ ლიტერატურისთვის. წიგნი დიდი ფორმატისაა და დღევანდელ პირობებში ძლიერ ხელმისაწვდომ ფასადაც იყიდება.

გამომცემლობა „კირჩხიბი“

ა) „ახალი პოეზიის ანტოლოგია“. ქუთაისი 1919. ფასი 15 მანეთი.

კირჩხიბის გამომცემლობა ყურადღებას იპყრობს როგორც შინაარსის მხრივ აგრეთვე გარეგნული მხრით.

„ახალი პოეზიის ანტოლოგია“ შესდგება ორი ნაწილისაგან: I ლექსები, II პროზა. უნდა აღვნიშნოთ რომ I ნაწილი უფრო მდიდარია შინაარსის და მასალების მხრივ ვიდრე II. პირველ ნაწილში მოთავსებულია 31 ავტორის ნაწარმოებნი, მეორე ნაწილში კი მხოლოდ ათის. შესაძლებელი იყო რომ II ნაწილიც უფრო შინაარსიანი და მრავალ ფეროვანი ყოფილიყო. ნაწარმოებთა ღირსება-ნაკლულევენებაზე ჩვენ აქ არას ვიტყვით. აღვნიშნავთ მხოლოდ რომ ეს პირველი ცდაა, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ჩანგის I და II კრებულს, ყველა დარგის მწერალთა ნაწარმოების საუკეთესო ნიმუშთა გემოვნებისა, რაც დიდ მოთხოვნილებას წარმოადგენს ქართველ მკითხველისათვის, და ამ მხრით დიდი მადლობის ღირსია გამომცემლობა „კირჩხიბი“.

ბ) ვ. გაფრინდაშვილი. „დაისები“. ქუთაისი. 1919. ფასი 25 მანეთი.

„დაისები“ დაყოფილია ოთხ ნაწილად: I დაისები, II ორეულები, III ოფელიები, IV ამარსიფალი. ვ. გაფრინდაშვილი სრულიად თავისებური მწერალია ჩვენს

განსხვავდება „ყანწელების“ ჯგუფიდანაც კი, რომელთა შორისაც ისიც მუშაობს და ჩვენს ლიტერატურაში მას წინამორბედიც არა ყოლია.

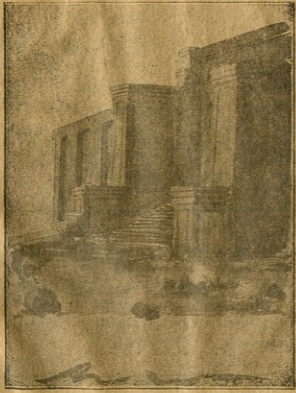
თუ ვისიმე გავლენა ეტყობა გაფრინდაშვილს ისევე საფრანგეთის მწერლის სტ. მალარმესი.

გაფრინდაშვილის დაისები და ორეულები, სავსებრე ლიტურია და უბრალო მკითხველისთვის მიუწოდომელი.

საქიროა მრავალჯერ და დაკვირვებით გადაიკითხო მისი ლექსები, რომ იგრძნო ავტორის ორეულებთან ბრძოლა, რომელიც დაისის შზგავს ნილაპით ფარავს ავტორის სულიერ ტკივილებს.

31

„ოიდიპოს მეძე“-ს განზრახული დადგმა.
მ. კორელის ესკიზი.

ვ. გაფრინდაშვილი	თეატრი ტიტანიკი	15
შ. დადიანი	ლადო მესხიშვილი	15
ხ. ახლანიშვილი	ქართული პოეზია	15
გ. გაფრინდაშვილი	Fata-Morgana	20
ვ. გაფრინდაშვილი	კალიგულა, აშორდია და გაფრინ- დაშვილი	21
გ. ჯაფარი	ციხფერი მესხა	22
შ. კარმელი	დანიშნული შევენება	22
ინ-რე-ჟან	თეატრში: პროვინციელის ლანდი	23
შ. აფხაიძე	ფიქრი სოფელზე	24
ი. ჭყონია	სინათლე და ლიანგი	25
ი. ყიფშიძე	გრიშაშვილის „საათნოვა“	27
მ. ბოჭორიშვილი	ბიბლიოგრაფიული შენიშვნები	29
მ. ჭიაურელი, მ. ქორელი	მხატვრობა	

ჟურნალი დაიბეჭდა ქართველთა შორის წერა-კითხვის სტამბაში ქუთაისში.

ჟურნალს აწყობდნენ მ. გარსემიანი და ვ. ხდორდუაძის ახლო

კლიშეები დამზადებულია სოლომონიანის და სუტჩიანის ლიტოგრაფიაში თფილისში

რედაქტორ-გამომცემელი ხელთ ახლანიშვილი

რედაქციის მისამართი: ქუთაისი კათოლიკების ქ. № 44.